नं० ४६८२ — घ

संवत्सरदीपव्रतम् (पूर्ण)
पत्राणि ६ (षट्)

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नं० ४६७२-घ

संवत्सरदीपवृत्तम् (पूर्ण)

नं० ४६७२-घ

~~पत्राणि ४ (चत्वारि)~~

पत्राणि ६ (षट्)

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१०८ अंकवाकिर

दीपव्रत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रीगणेशाय नमः॥ अथ संवत्सर दीपव्रतं लिख्यते॥ मार्गशिर शुक्ले ११ कादश्यामारंभः॥ ततः प्रातरुत्थाय नद्यादिषु गृहे वा स्नानं॥ प्रयोगं कृत्वा॥ संवत्सर दीप प्रारंभ निमित्तं स्नानमहं करिष्ये॥ स्नानमंत्रः॥ स्नातोहं सर्व तीर्थेषु सर्वप्रस्रवणेषु च॥ नदीषु देववातेषु स्नानं भवतु मे सदा॥१॥ इति स्नात्वा॥ आह्निकं कृत्वा गृहमागत्य देवताऽर्चनं॥ तत्र प्रयोगं कृत्वा॥ नवम्यां सह उत्तनादीसा पंचामृत स्नपन पूजन पूर्वकं षोडशोपचारैर्मंत्रादिभिः श्रवतारदशानां मंत्रैः पूजनपूर्वकं एक षष्ट्यधिक शतत्रय दिवसावधिरच्छिन्नं नवतंतु वर्त्ती ब्रह्महत्यादि पंचमहापातकानां गोवधादि समस्तपातकानामुपशमनार्थं संवत्सरात्मक प्रतिपदादि तिथिः सूर्यादि वाराः अश्विन्यादि नक्षत्र विष्कुंभादि योग बवादि करण मेषादि संक्रांतिरित्यादि तत्र योग फलावाप्तये सूर्याचंद्रमसोपरागे अर्द्धोदय कपिलाषष्ठ्यादि योग व्रतानां सांवत्सरिक व्रतजनित फलावाप्त्यर्थं पुत्रपौत्रप्रपौत्रा ॥१॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धरूपसततिद्धयर्थं लक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं संवत्सरदीपात्मक दीपव्र

महं करिष्ये॥ आचमनं॥ प्राणायामः॥ पुरुषसूक्तेनांगन्यासः॥ देवां

गंन्यासः॥ षोडशोपचारपूजनं॥ आवाहनमाद्याचमनंतांतः पयस्नानं॥ आप्यायस्व॰ उग्ध

वारुणस्नानं॥ दधिक्राव्णो दधिस्नानं॥ मधुवाता॰ मधुस्नानं॥ घृतवती॰

घृतस्नानं॥ रसाय्यः॰ शर्करास्नानं॥ मंत्रेण जलस्नानांते स्नानमंत्रः॥ गं

धोदकं कृत्वा॥ स्नातोसि लक्ष्मीसहितास्ति देव देव जगत्पते॥ मां समु

द्धर देवेशाद्घोरात्संसारसागरात्॥ १॥ ततश्चंदनादि पूजा॥ मूलमंत्रो

ते॥ नमामत्स्यायदेवाय कूर्मदेवाय नामा नमः॥ नमो वराहदेवाय नरसिं

हाय नमोस्तुते॥ ॥ वामनाय नमस्तुभ्यं परशुरामाय ते नमः॥ नमोस्तु

रामचंद्राय श्रीकृष्णाय नमो नमः॥ २॥ नमो बुद्धरूपाय कल्किने च नमोस्तु

ते॥ नमः सर्वात्मने नित्यं शिवइत्यपि पूजयेत्॥ ३॥ इति प्रदिरन्यै

श्च विष्णुनामभिः॥ केशवा॰ नारायणा॰ माधवा॰ गोविंदाय॰ विष्णवे॰ म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दसूदना॰ त्रिविक्रमा॰ वामनाय॰ श्रीधरा॰ हृषीकेशाय नमः॰ पद्मन
भाय नः॰ दामोदरा॰ संकर्षणा॰ प्रद्युम्ना॰ वासुदेवा॰ अनिरुद्धाय॰ पुरु
षोत्तमा॰ अधोक्षजा॰ नृसिंहाय नमः॰ अच्युताय नः॰ उपेन्द्रा॰ जनार्दना॰
उपेन्द्रा॰ हरये॰ श्रीकृष्णाय॰ ॥ नानाचंदनैर्नानापुष्पैश्च पूजनं ॥ धूपमंत्रः
वनस्पति॰ ॥ दीपमंत्रः ॥ दीपस्वामी॰ ॥ अर्घमंत्रः ॥ जन्मांतरसहस्रेण य
न्मया पातकं कृतं ॥ तत्सर्वं नाशमायातु प्रसादात्तव केशव १ ॥ नैवेद्यमं
त्रः ॥ नैवेद्यमिदं मन्नाशं देवदेव जगत्पते ॥ सम्यक्‌ग्रासह गृहाणेदं
परमामृतमुत्तमं ॥ नमस्कारः ॥ प्रदक्षिणा ॥ दक्षिणा ॥ ततः षोडशोपचारं
समापयेत् ॥ स्वयं यजमानकर्तृके भर्तरि यद्वा पुत्रो षोडशोपचा
रं कुर्यात् ॥ पौराणमंत्रस्तु पाठनीयाः ॥ ततः ॐ मंनवं घेतं घृत पूर्ण
समापयेत् ॥ लक्ष्मीनारायणस्याग्रे तैल ॐ ममयम्पापिवा ॥ ॥ तस्मै
परिन्यसेत्पात्रं ताम्रमृन्मयमेव च ॥ नवतंतुकृतां वर्तीं तस्मिन्दीपेमुक्त ॥२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्पचंदनधूपदीपनैवेद्यैः पूजयित्वा ॥ अष्टोत्तरशतं नारायणं स्मरणं कु-
र्यात् ॥ ततो संवत्सरे पूर्णे उद्यापनं ॥ तत्र सर्वतोभद्रमंडलं कृत्वा ॥ तन्मध्ये
ताम्रमयं घृतपूर्णं कलशं संस्थाप्य ॥ तस्योपरि न्यसेत्पात्रं ताम्रपात्रमेव वा ॥
ततो लक्ष्मीनारायणस्वर्णमयीं मूर्तिं यथाशक्तिसुवर्णेन कृत्वा ॥
अग्न्युत्तारणपूर्वकं पंचामृतेनोपचारपूर्वकं संस्थाप्य ॥ सुवर्ण-
मयं दीपपात्रं पलार्द्धार्द्धप्रमाणं ॥ राजवर्त्तिद्विपलार्द्धार्द्धप्रमाणं ॥
अथवा यथाशक्तिसुवर्णेन रचयित्वा ॥ लक्ष्मीनारायणसंनिधौ
संस्थाप्य ॥ प्रतिष्ठाकरणं ॥ प्रयोगमुद्यापनं ॥ दीपदानजनितपूर्वोक्तपाप-
क्षयार्थं ॥ संपूर्णसंवत्सरव्रतजनितफलप्राप्त्यर्थं ॥ सकुटुंबस्य सपरि- ॥२॥
वारस्यायुरारोग्यैश्वर्यादिविवृध्यर्थं श्रीलक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं ॥ सं-
वत्सरं दीपव्रतलिंसिध्यर्थं उद्यापनमहं करिष्ये ॥ तदंगभूतं गणेशां-
बिकयोः पूजनाद्यर्चनमहं करिष्ये ॥ तत्पुरुषाय० सुभगायै विद्महे०

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गणेशायप्रमांगायसपरिवारायसशक्तिकायइदंचंदनंपुष्पंधूपदीपफल
अर्घनैवेद्यानियथाकृतानिनैवेद्यंगणेशांविकयोप्रियंतां॥गणेशांविकयो
र्विघ्नपूजनकर्म० हिरंण्यद० नाना० ददे।योयोवि०।दक्षिणाः पात्रिस्या
दिगणेशांविकयोपूजनकर्म०।मस्तु।गृ०।उ०मस्तु॥स्वागतंवरइत्या
दिवर्णोच्चनिर्मोजनतुसकृत्य॥ततः अभिषेकः॥आशिः॥ततःस्वस्तिवा
चनं॥अस्ययागस्य०॥अस्यसर्वसंवत्सरदीपव्रतोद्यापननिमित्तंकर्मांगम
हस्वस्तिवाचनकर्म० हिरण्यदक्षिणानि० ददे॥योयोवि०।दक्षिणापात्रिस्या
दि॥अस्यसंवत्सरप्रदीप० त्तंकर्मांगमहस्वस्तिवचनाख्यकर्म० गृ०।उ०मस्तु॥
ततोमंडलसंनिधौगत्वा॥महत्तेन्द्राग्निउच्चारणकृत्वा॥ततः कलशस्था
पयेत्॥महीद्यौः०।अग्निक्रंदन०॥आपूर्णा०॥याःफलिनी०॥यातुबधाः०॥
अश्वकेवो०॥हिरण्यगर्भः॥इदंतेपात्रं०॥इदंविष्णु० विष्णुस्थापनं॥स्तुतिः॥
प्रयोगंपूर्ववित्॥षोडशोपचारपुजनं॥मंत्रेणपंचामृतस्नानं॥पुष्प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्थाने विशेषः॥ नमोस्ते मस्थ्यादि दश नाममन्त्रि मध्यकलशे॥ केशवादि चतुर्विंशति नामभिः मंडल परीतः षट्सु षट्सु कलशेषु त्रिषु त्रिनाम पूजयेत् पूर्वकलशेषु॥ ईशानस्थितखंडे द्वित्रिषु॥ हिमशावचंद्रमसे॰ ऊँ कुमुदबांधवाय॰॥ आग्नेयस्थितखंडेषु॥ उँ ओषधिनाथाय नमः॥ निशापतये॰ रोहिणीनाथाय॰॥ नैरृत्यस्थित॰॥ मृगलांछनाय॰ कलानिधये॰ द्विजराजाय॰॥ वायव्यस्थित॰ शंखवर्णाय॰ नक्षत्राधिपतये नमः॥ दैत्यपाकाय॰॥ खंडेद्वयस्थ द्वादशकं॥ सर्पाय॰ भेदाय॰ ऊर्ध्वभुजंगाय॰ आशीविषाय॰ चक्रिणे॰ पो॥ व्यालाय॰ भुजंगाय॰ विषधराय॰ सरीसृपाय॰ कुंडलिने॰ पा॥ गुडपादाय॰ चक्षुःश्रवसे॰ कर्कचाराय॰ द्विरसनाय॰ दर्वीकराय॰ पदीर्घपृष्ठाय॰ दंदशूकराय॰ उरगाय॰ पन्नगाय॰ भोगिने॰ पा॥२॥ बहिष्षु॥ गंगायै॰ नाद्यै॰ यमुनायै सरस्वत्यै॰ चंद्रभागायै॰ कावेर्यै॰ त्रिपथगायै नमः रेवायै नमः॥८॥ परिधिषु॥ भरद्वा

जाय॰कश्यपा॰गौतमाय॰अत्रये॰विश्वामित्राय॰जमदग्नये॰वसिष्ठाय॰अगस्त्या
य॰गृत्समदाय॰कुत्साय॰कण्वाय॰प्रस्कण्वाय॰मेधातिथये॰कक्षीवते॰परुच्छे
पाय॰उचथ्याय॰१६॥पूर्ववायव्यां॥समुद्राय॰ऋष्ये॰अकूपाराय॰परावराय॰
४॥सरित्पतये॰उदन्वते॰उदध्याय॰सिंधवे॰४॥सरस्वते॰सागराय॰अर्ण
वाय॰रत्नाकराय॰४॥जलाय॰निधये॰यादःपतये॰क्षीरोदाय॰४॥मध्येषु॥
अग्नयेनमः॰विश्वानराय॰वह्नये॰वीतिहोत्राय॰धनंजयाय॰कृपीटयोन
ये॰ज्वलनाधाय॰जातवेदसे॰८॥पद्मेषु॥ब्रह्मणे॰विष्णवे॰रुद्राय॰अग्नये॰
विश्वेभ्योदेवेभ्यो॰क्षेत्रपालाय॰भैरवाय॰गणेशाय॰दामोदराय॰हृषीके
शाय॰सुरश्रेष्ठाय॰इंद्राय॰१६॥मेखला॥सत्सत्नाय॰तत्तमसे॰रजसे॰
॥३॥इंद्रादिदशादिक्पालाः॥इंद्राय॰अग्नये॰यमाय॰नैर्ऋतये॰वरुणाय॰
वायवे॰सोमाय॰ईशानाय॰ब्रह्मणे॰विष्णवे॰इतिरात्रिपूजा॥जागरण
आशीर्वादः॥ततःप्रभातेग्निस्थाप्य॥द्विप्रहोमविधिनावैष्णवमंत्रेण-अष्टो
त्तरशतसंख्यातिलाहुतीहोमः॥पुजनपूर्ववत्॥अस्यसंवत्सरदीप
व्रतोद्यापनकर्मणः॥प्रतिष्ठासिद्ध्यर्थंताम्रमयंदीपंघृतपूरितं॥दीपव्रति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहितां॥ आचार्याय ऽत्र महं संप्रददे॥ तेन संवत्सरदीपव्रतफलदाता
नेता॥ मानमोक्षप्रदो दीपतस्मा दीपो मयार्पितः॥ अस्य॰ श्रीपद्मादास्यमानं
सपत्नेनान्नेन षषष्ट्यधिकशतत्रयसंख्याकब्राह्मणेनृ इत्यपिप्यो॥ गायत्र्या॥
ऽमामहे स्वरेश्याया॥ घृतपात्रा॥ तिलपात्र॥ यथाशक्ति दानानि॥ अपि श्रेवः॥
आशिषः॥ मुखावलोकनं॥ जपच्छिद्रमिति विप्रविसर्जनं॥ इति संवत्सर
दीपव्रतसंपूर्णं॥ अथ कथा लिख्यते॥ एवं कृते यत्पुण्यं तत्सर्वं कथयामि ते॥
संवत्सरकृतैः पुण्यैस्तिथिनक्षत्रसंभवैः॥१॥ वारव्रतैः सुचरितैर्यत्पुण्यं प्रा
प्यते नरैः॥ संवत्सर दीपस्य व्रतेन चरितेन तु॥२॥ मासव्रतैश्च यत्पुण्यं त
थासंक्रांतिकैरपि॥ संवत्सराख्यदीपेन तत्फलं दीपदो लभेत्॥३॥ दीपदः की
र्त्तिमाप्नोति दीपदो धनमुत्तमं॥ दीपदो ज्ञानमाप्नोति दीपदः परमां पदं॥
॥४॥ दीपदानात्सुसौभाग्यं विद्यामस्य तु निर्मलां॥ आरोग्यं परमां वृद्धिं ल
भते नात्र संशयः॥५॥ दीपदस्तु भवेन्भार्यां सर्वलक्षणसंयुतां॥ पुत्रान्पौत्रा ॥५॥
न्प्रपौत्रांश्च संततिं वा कदा लभेत्॥ ब्राह्मणः परमं ज्ञानं क्षत्रियश्चैश्वर्यमुत्त
मं॥ वैश्यो धनं पशून्सर्वान् शूद्रः सुखमवाप्नुयात्॥७॥ कुमारी वापि भर्तारं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सर्वलक्षणसंयुतं ॥ प्राप्नोति परमायुश्च पुत्रपौत्रैरधिष्ठितौ ॥ वैधव्यं न च युव
ता कदाचिदपि पश्यति ॥ न वियोगमवाप्नोति दीपदानप्रभावतः ॥ मुच्यते
नात्र संदेहो ब्रह्मणो वचनं तथा ॥ चांद्रायणे कृच्छ्राणि चरितानि न संशयः ॥ ११ ॥
येन संवत्सरो दीपो बोधितश्चाग्रतो हरेः ॥ ते धन्यास्ते महात्मानस्तैः प्राप्तं
जन्मनः फलं ॥ यैः संपूज्य हरिं तया दीपः संवत्सरः कृतः ॥ ये पि संबोधयंती
ह दीपं वर्तिशलाकया ॥ १२ ॥ ते पि यांति परं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभं ॥ घृते पि य
ति तैलं ये ते पि यांति परां गतिं ॥ १३ ॥ गच्छंति दीपकं रात्रिं न रात्रौ नोति प्रबोधि
तुं ॥ कथयंत्यन्यलोकानां ते पि वै फलभागिनः ॥ १४ ॥ स्तोकं स्तोकं संचयि
त्वा तैलं दीपाय मे वच ॥ करोति दीपकं विष्णोस्तस्यातो नैव लभ्यते ॥ [illegible] ॥
दीपं प्रज्वाल्यमानं तु ये पश्यंत्युत्तमा नराः ॥ कृतांजलिपुटा भूत्वा ते या
ति परमां गतिं ॥ १६ ॥ दीपस्य ज्वलने बुद्धिं यो दद्यात्कुरुते पि वा ॥ सर्वपाप
विनिर्मुक्तो विष्णुलोकमवाप्नुयात् ॥ १७ ॥ अत्रैवोदाहरंतीममितिहासं पुरा
तनं ॥ यस्य श्रवणमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ १८ ॥ सरस्वत्यास्तटे रम्ये मिश्रा
श्रम इति श्रुतः ॥ तत्रावसत् द्विजः पूर्वं कर्मिलो नाम वेदवित् ॥ १९ ॥ व्रतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पवास र तो दरिद्रो श्रोत्रियस्तथा ॥ भिक्षाटनं चकारासौ कुटुंबपा... ॥२०॥
व्रतोपवासनियमैर्विष्णुमाराधयत्तदा ॥ विष्णुसंपूज्य विधिवत्... दीपं
संबोधयेत्सदा ॥२१॥ एवं प्रवर्तमानस्य कपिलस्य महात्मनः ॥ मार्जारीतं
दीपं दृष्ट्वा ...कारं भक्षयेत्सदा ॥२२॥ समागुप्ता ... नाम्ना... निशा
॥ एवं प्रवर्तमाने तु कदाचित्कालपर्ययात् ॥ एकादशीदिने प्राप्ते कपिलो ब्राह्म
णोत्तमः ॥ ... प्रजापयामास... प्रवर्तमाने तु विष्णुध्यानपरा
यणः ॥ अर्द्धरात्रे तु संप्राप्ते निद्रया मोहितो द्विजः ॥२५॥ मार्जारी... तीदं
दं दृष्ट्वा ... ॥ भक्षये... वनैवेद्यं गृहकोणस्थितः सदा ॥२६॥ ...
षिका... तैलपानार्थमागता ॥ मंद तेज सिदीपे तु वर्त्याः प्रहरणे रता ॥२७॥
समुत्पत्य तदाक्रम्य मार्जारः स तदागमत् ॥ तस्याः पादेन नुन्नात्प्रदीपः संबोधि
तो भृशं ॥२८॥ तेन पात्रं तु नमितं ... भवत्तदा ॥ ब्राह्मणोपि प्रजागा ॥६॥
... निद्राविमोहितो ॥२९॥ मार्जारोपि च तां रात्रिमजागर... तत्परः ॥
ततः प्रभाते विमले स्नात्वा नित्यक्रियां द्विजः ॥३०॥ ... पारणकं चक्रे द्विजो
बंधुजनैः सह ॥ तस्यैवं वर्तमानस्य ब्राह्मणस्य विपश्चितः ॥३१॥ बभूवुः पुत्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri